

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
1.Mf.31.104/2023/5.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Kálóczy és Társai Ügyvédi Iroda (felp.képv. címe., ügyintéző: dr. Bagi János Zoltán ügyvéd) által képviselt **felperes1** (Cím1.) **felperesnek**, a Miholics Ügyvédi Iroda (alp. képv. címe., ügyintéző: dr. Miholics Krisztián ügyvéd) által képviselt **Alperes1** (alp. címe) **alperes** ellen tanulmányi szerződésből eredő tartozás iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 16.M.70769/2021/42. számú ítélete ellen az alperes által 43. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán a meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 120.000 (százhúszezer) forint és ÁFA másodfokú perköltséget, valamint 177.472 (százhetvenhétezer-négyszázhetvenkettő) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket az Adó- és Vámhatóság illetékbevételi számlája javára. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Ítéleti tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás szerint a felperes cipő- és ortopéd cipő készítéssel és értékesítéssel foglalkozó gazdasági társaság. Az alperes 2016. február 1-jétől állt a felperes alkalmazásában határozatlan idejű munkaviszonyban, utolsó munkaköre gyártásirányítási vezető, értékesítési munkatárs volt. Alapbére 500.000.- forint volt, amely mellett teljesítménybérre is jogosult volt, mely a felperes meghatározott gyáregységeinél megvalósult teljesítményhez igazodott.

[2] A felperes lehetőséget biztosított a képzést indító neve által szervezett OKJ -s „cipőkészítő” és „ortopéd cipész” képzéseken való részvételre a munkavállalók számára tanulmányi szerződés megkötése mellett.

[3] A felek között 2019. augusztus 2-án tanulmányi szerződés jött létre a „cipőkészítő” és az „ortopédiai cipész” képesítések megszerzésére. A tanulmányi szerződés 2. pontjának értelmében a felperes által nyújtott támogatás: a) az oktatás-képzés önköltségeinek a viselése, b) tankönyvek, jegyzetek költségének viselése, c) a képzésben való részvételhez szükséges időre a munkavállaló mentesítése a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól és erre az időre távolléti díj fizetése, d) minden, az oktatási intézmény tájékoztatása alapján vizsgának minősülő számonkérés esetén két munkanap fizetett távollét biztosítása, e) gyakorlati oktatás.

[4] A tanulmányi szerződésben az alperes vállalta, hogy a képzettség megszerzését követően három éven keresztül a munkaviszonyát felmondással nem szünteti meg. A tanulmányi szerződés 7. pontja szerint a felperes elállhat a tanulmányi szerződéstől és a nyújtott támogatást visszakövetelheti, ha a munkavállaló a tanulmányi szerződésben foglaltakat megszegi. A visszatérítési kötelezettség arányos, ha a munkavállaló a szerződésben kikötött tartamnak csak egy részét nem tölti le.

[5] A cipőkészítő képzés 2019. augusztus 19-től 2019. december 12-ig tartott. Az ortopéd cipész végzettségnek előfeltétele volt a cipőkészítő képzettség megszerzése, a két képzés egymásra épült. Az ortopéd cipész képzésre a cipészképzéssel párhuzamosan, 2019. augusztus 30 – 2020. január 20. között került sor. Egy-egy képzés össz óraszám 960 óra, amely 228 óra elméleti oktatásból és 672 óra gyakorlati oktatásból állt. Az óraszámok teljesítése volt a vizsgára bocsátás feltétele. Az elméleti oktatást a képző cég végezte, a gyakorlati képzést a képző céggel kötött szerződés értelmében a felperes biztosította a vele munkaviszonyban álló, arra alkalmas munkavállalók vezetésével munkaidőben. Az alperes az elméleti és a gyakorlati képzés időtartama alatt megkapta a munkabérét, az alapbérét és a teljesítmény után járó juttatását is.

[6] A képzés befejezésekor az elméleti vizsga tételhúzással történt a képző cég által biztosított vizsgáztatók előtt, a gyakorlati vizsga alkalmával előre meghatározott feladatot kellett teljesíteni, azt a vizsgázó elkészítette és eljuttatta a képző céghez, ahol az értékelésre került.

[7] Az alperes a cipőkészítő végzettséget 2019. december 18-án, az ortopédiai cipész végzettséget 2020. február 27. napján szerezte meg.

[8] Az alperes a munkaviszonyát 2021. június 21-én felmondta, munkaviszonya 2021. július 21-én megszűnt. A felperes erre tekintettel 2021. július 28-án a tanulmányi szerződéstől elállt és követelte a nyújtott támogatással arányos összeg visszafizetését.

Kereset és ellenkérelem

[9] A felperes módosított keresetében a nyújtott támogatás arányos részének, 4.118.521.- forint és kamatai visszafizetésére kérte kötelezni az alperest. Ebből a tanfolyamok jelentkezési díjai és vizsgadíja 2x244.000.- forint, összesen 488.000.- forint, elméleti képzésen (51 munkanap), gyakorlati képzésen (126 munkanap), vizsgára való felkészülés és vizsga (8 munkanap), eltöltött időre kifizetett távolléti díj 7.214.899.- forint.

[10] Hivatkozásképpen előadta, hogy az alperes kifejezett kérésére kötötték meg a tanulmányi szerződést, ez volt az utolsó induló OKJ-s tanfolyam a képzésszervezőnél. A felperes vállalta a gyakorlati oktatást és azt biztosította is. Az alperes a képzéseken részt vett, a képzések ideje alatt a munkáját nem végezte, nem tartozott a munkaköri feladatai közé, hogy a cipőkészítést, ortopéd cipészetet kitanulja, a cipők elkészülésével közvetlenül foglalkozzon. Az alperes a gyakorlati oktatás alkalmával a szükséges tanismereteket megszerezte, erre az időszakra a felperes távolléti díjat fizetett részére, illetve munkabért kapott. Állította továbbá, hogy az alperes gyakorlati képzése már 2018-ban elkezdődött.

[11] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását, mind a jogalapot, mind az összecszerűséget vitatva. Hivatkozott a szerződés részleges érvénytelenségére, mert a három éves felmondási tilalom kikötése aránytalan, erre az időre ugyanis a felperes 19.800.000.- forint munkabér illeti meg. Előadta, hogy a támogatás összegével arányos ideig tartotta fenn a munkaviszonyát.

[12] Állította, hogy nem vett részt gyakorlati oktatáson, illet a felperes nem biztosított, oktató nélkül nyolc munkaórát töltött el gyakorlással, autodidakta módon szerzte meg a gyakorlati tudást a tanulmányi szerződés aláírását megelőzően.

[13] Előadta, hogy a felperes nem biztosított tanulmányi szabadságot az alperes részére a képzéseken való részvétel idejére, a felperes egyáltalán nem fizetett távolléti díjat a képzésre. A jövedelemkifizetési lapokon, jelenléti íveken nem szerepel a képzések ideje, az ezen időszakra fizetett távolléti díj összege sem, csak az, hogy az adott napon megjelent munkavégzésre és ugyanazt a munkabért kapta. A felperes a munkakör szerinti munkavégzést igazolta le az alperesnek gyakorlati képzésként, ezt alátámasztja a becsatolt jelenléti ív.

[14] Állította, hogy nem volt szüksége a vizsgákra való felkészülés érdekében a munkavégzéstől való távolmaradásra.

[15] Előadta, hogy teljes mértékben életszerűtlen, hogy a 2019. augusztus 2. napján megkötött tanulmányi szerződés és a képzések megkezdése előtt a felperes megkezdte volna az alperes gyakorlati oktatását.

[16] Azösszecszerűséget arra tekintettel vitatta, hogy a felperes nem az Mt. 148. § szerint számította ki a távolléti díjat, a teljesítménybér elemek nem számolhatók be a távolléti díjba.

Az elsőfokú bíróság döntése

[17] Az elsőfokú bíróság a keresetnek részben helyt adva kötelezte az alperest a tanulmányi szerződésből eredő támogatásként 1.957.501.- forint távolléti díj és 260.900.- forint képzési és vizsgadíj, valamint ezen összegek után járó kamatok megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[18] Az elsőfokú bíróság az aránytalanság miatti részleges semmisségre történő alperesi hivatkozást nem találta megalapozottnak. Megállapította, hogy két egymást részben átfedő képzésről volt szó, amely két jól használható szakma megszerzésére irányult, a feltételeket biztosította a felperes. Összességében a nyújtott támogatás arányban állt a tanulmányi szerződésben az alperes által vállalt jogviszonyban töltött idővel, az nem volt eltúlzott.

[19] Rögzítette, hogy a perben a felperesnek kellett aggálymentesen és minden kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a tanulmányi szerződésből eredő igényének jogalapja és összecszerűsége megalapozott. Megállapította, hogy arra az időszakra, amikor a felperes a tanulmányi szerződés megkötését megelőző időre mutatott ki gyakorlati oktatást és kérte a kifizetett távolléti díj összegét, a kereset megalapozatlan, ezért azt elutasította.

[20] Megállapította, hogy az elméleti képzés a felnőttképző cégnél történt, melyről jelenléti ívet vezettek. A képző cégtől beszerzett jelenléti ívek hitelt érdemlően bizonyították, hogy az alperes mely napokon vett részt az elméleti képzésen. A képző szerv intézményvezetője által aláírt elméleti igazolás ugyancsak bizonyítja a teljesített órák számát, miként az intézményvezető által aláírt tanfolyamzáró igazolás is, mely szerint az alperes a felnőttképzési szerződésben rögzített óraszámokat elvégezte. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság az elméleti képzéseken való részvétel tekintetében a felperes előadását fogadta el bizonyítotttnak.

[21] A gyakorlati képzés tekintetében az elsőfokú bíróság értékelte az alperes ellentmondó nyilatkozatait, azt, hogy az alperes egyszer azt állította, hogy egyáltalán nem volt gyakorlati képzés és semmit nem tud a gyakorlatban, úgy vizsgázott le és úgy szerzett képesítést, hogy a szakma végzésére nem alkalmas. Ugyanakkor arra is hivatkozott, hogy autodidakta módon a szakmát megtanulta a felperestől függetlenül és volt olyan előadása is, hogy nyolc óra képzésben vett részt. Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a képzésben a gyakorlati képzés az, aminek nagyobb súlya van az elméletivel szemben, hiszen egy munkadarabot kell előállítani, ez pedig oly módon lehetséges, hogy a munkavállaló elsajátítja magát a munkafolyamatot. A tanulmányi szerződés megkötését követő időszakra az elsőfokú bíróság elfogadta a felperesi kimutatást a gyakorlati képzésekkel kapcsolatban, egyrésztől azért, mert azt a tanúk egybehangzóan alátámasztották, másrészt pedig azért, mert logikus és ésszerű, hogy a termék előállításához szükséges gyakorlati ismereteket el kellett sajátítani. Külön kitért az elsőfokú bíróság tanú11, tanú2, tanú4, tanú3 tanúvallomásában foglaltakra és arra, hogy tanú11 tanúvallomása szerint az alperes akár száz méretvételen is jelen lehetett, továbbá, hogy több tanú megerősítette, hogy az alperes oktatási célból jelent meg a gyakorlati ismeretek elsajátítása végett. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság bizonyítottan találta, hogy az alperes a felperes által biztosított gyakorlati oktatásokon részt vett, a cipész és ortopéd cipész végzettségnek megfelelő ismereteket elsajátította, az elméleti és gyakorlati oktatásokon az igazolásoknak és a jelenléti íveknek megfelelően jelen volt. Tény, hogy az alperes követhető nyilvántartást a gyakorlati órákról nem vezetett, e körben mulasztott, ugyanakkor a megszerzett végzettséghez szükségesek és elengedhetetlenek a gyakorlati ismeretek, az elsőfokú bíróság így 2019. augusztusától elfogadta a felperes által kimutatott elméleti (41 nap) és gyakorlati oktatást (52 nap) és annak arányos része vonatkozásában megítélte a követelést.

[22] Az elsőfokú bíróság ugyancsak megalapozottnak találta a nyolc nap vizsgára való felkészülésre kifizetett távolléti díjon alapuló követelésrészt. A tanulmányi szerződés szerint vizsgánként két nap, így összesen négy nap áll az alperes rendelkezésére a vizsga letételére, mely időre a munkavégzés alól mentesül. Ugyanakkor a vizsgadarabot is el kellett készíteni, amelyre az alperes és a tanúk elmondása alapján nem a képző cég jelenlétében, hanem ezt megelőzően került sor és az így elkészült darabot kellett a képző céghez eljuttatni. Ezért életszerűnek találta az elsőfokú bíróság, hogy 2-2 nap kellett ahhoz, hogy az alperes elkészítse előre az ortopéd cipészi feladatát.

[23] A felperes kimutatta a perbeli időszakban az alperesnek kifizetett alaphér és teljesítménybér összegét. Az elsőfokú bíróság szerint a kifizetés jogcímét és az összeget az alperes nem vitatta, ezért azt az elsőfokú bíróság az ítélezése alapjául elfogadta.

Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[24] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a kereset elutasítását. Hivatkozásképpen előadta, hogy az

elsőfokú bíróság a bizonyítékokat nem megfelelően értékelte, az anyagi jogszabályokat sértő következtetést vont le.

[25] Az elsőfokú ítélet sérti a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 229. § (1) bekezdését: az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg, hogy a támogatás összege arányos a tanulmányi szerződésben az alperes által vállalt jogviszonyban töltött idővel. A felperes által követelt támogatási összeg 4.118.521.- forint volt. Az alperes a képzések befejezését követően a felperesnél 1 év 4 hónap 24 hónap munkaviszonyt töltött el, mely időszakra a felperes 9.240.000.- forint munkabért fizetett az 550.000.- forintos havi munkabérrel számolva, teljesítménybér nélkül. Az alperes tehát a támogatás összegével arányos ideig tartotta fenn a munkaviszonyát a felperesnél. A tanulmányi szerződésben meghatározott három éves felmondási tilalom aránytalan a felperes által megjelölt támogatás mértékével (4.118.521.- forint), hiszen ezen három év alatt mindösszesen 19.800.000.- forint összegű munkabér fizetési kötelezettsége keletkezett volna a felperesnek. Így a megállapodás az Mt. 27. § (1) bekezdésére tekintettel semmis.

[26] Fellebbezésében továbbá vitatta a felperes által tartott gyakorlati oktatás megtörténtét. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a logikus és ésszerű indokok alapján és nem a csatolt okirati bizonyítékok (F/14. és F/15. alatt becsatolt jelenléti ívek és jövedelem kifizetési lapok) figyelembevételével állapította meg, hogy az alperes hány órát töltött el a gyakorlati oktatásokon. Az elsőfokú bíróság ezen megállapítása helytelen és iratellenes. Emellett az elsőfokú bíróság az ítéletében saját maga rögzítette, hogy a felperes mulasztott a jelenléti ívek és a jövedelem-kifizetési lapok vezetése körében, mivel nem vezetett az alperes által is követhető nyilvántartást a gyakorlati órákról. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett volna bizonyítani azt, hogy az alperes a tanulmányi szerződés megkötését követő időszakban gyakorlati oktatáson vett részt. A felperes által F/14. és F/15. alatt becsatolt jelenléti ívek és jövedelem-kifizetési lapok, mint okirati bizonyítékok azonban egyértelműen igazolják, hogy az alperes kizárólag szabadság miatt volt távol a munkavégzési helyétől. Ezen okirati bizonyítékok tehát nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy az alperes az elsőfokú bíróság által elfogadott 52 óra gyakorlati oktatáson részt vett. Emellett a hivatkozott jelenléti ívekből és jövedelem-kifizetési lapokból inkább az a következtetés vonható le, hogy nem volt olyan időszak, amikor az alperes gyakorlati képzés miatt nem végzett munkát a felperesnél. Önmagában a logikára és az ésszerűségre való hivatkozás sem elegendő ennek alátámasztására. A felperes által meghallgatni kért tanúk kizárólag arra emlékeztek, hogy együttesen 66 órányi gyakorlati oktatást tartottak az alperesnek. Arra azonban már nem tudtak nyilatkozni, hogy erre a tanulmányi szerződés megkötését megelőzően vagy azt követően került sor. Így a meghallgatott tanúvallomások sem igazolták a tanulmányi szerződés megkötését követő gyakorlati oktatásoknak a megtartását és annak időtartamát sem. Az alperes változatlanul fenntartja, hogy oktató nélkül összesen nyolc munkaórát töltött el a felperesnél gyakorlással. Egyúttal azt is fenntartja, hogy a végzettség megszerzéséhez szükséges tudást a munkaviszonya kezdete óta – a tanulmányi szerződés megkötését jóval megelőzően – autodidakta módon sajátította el. Azon körülményből, hogy az alperes a vizsgához szükséges terméket elő tudta állítani, nem vonható le aggálymentesen és kétséget kizáróan az a következtetés, hogy az alperes milyen mértékű, óraszámú oktatáson vett részt és a gyakorlati oktatást a tanulmányi szerződés megkötését követő időszakban szerezte.

[27] Az F/14. és F/15. szám alatt csatolt okiratokból megállapítható, hogy a felperes nem biztosított tanulmányi szabadságot az alperes részére a képzéseken való részvétel idejére. A jövedelem-kifizetési lapokon nem szerepel a képzések miatti távollét időtartama és az ezen időszakra fizetett távolléti díj összege sem, miként a jelenléti íveken sem szerepel ilyen bejegyzés. Ezek kizárólag azt igazolják, hogy a felperes munkabért fizetett az alperes részére, az alperes pedig munkát végzett a felperes részére. Az elsőfokú bíróság a felperes mulasztását is az alperes terhére értékelte és az okiratokkal ellentétesen kizárólag az észszerűség alapján fogadta el a felperes által a gyakorlati oktatás tárgyára és mértékére vonatkozóan tett állításokat. A felperes nem bizonyította a gyakorlati oktatás megtörténtét és annak mértékét sem.

[28] Az elsőfokú bíróság ugyancsak az életszerűség alapján állapította meg a vizsgadarab elkészítéséhez igénybe vett munkaidőt. Mindez ráadásul ellentétben áll a tanulmányi szerződés 2/d. pontjával, amely minden, az oktatási intézmény tájékoztatása alapján vizsgának minősülő számonkérés esetén két munkanap fizetett távollét biztosítását írta elő. Az alperesnek mind a cipész, mind az ortopédiai cipész szakképzésen csupán egy-egy vizsgája volt, mely mindösszesen négy munkanap fizetett távollétre jogosít. Az alperes az elsőfokú eljárás során folyamatosan fenntartotta, hogy nem volt szüksége a vizsgákra való felkészülés érdekében a munkavégzéstől való távolmaradásra. Ezzel szemben a felperes kimutatása szerint nyolc munkanapot töltött felkészüléssel. Ezt az időtartamot a felperes nem tudta bizonyítani.

[29] Emellett az elsőfokú bíróság ítélete sérti az Mt. 148. § (1) bekezdését, a felperes ugyanis kereseti követelését nem a távolléti díjra alapította, holott a tanulmányi szerződés 2. és 4. pontja is a távollét idejére távolléti díj fizetését írta elő. Ezzel szemben a felperes alapbérrel és teljesítménybérrel számolt, nem pedig az Mt. és a tanulmányi szerződés alapján járó távolléti díjjal.

[30] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozásképpen előadta, hogy az alperes az Mt. 229. § (1) bekezdésében foglalt szabály „támogatás mértékével arányos idő” fordulatát úgy értelmezi, hogy a képzések befejezését követően a felperesnél eltöltött munkaviszony idejére kifizetett munkabérnek (9.204.000.- forint) kell arányosnak lennie a nyújtott támogatás összegével (4.118.521.- forint). Az alperes semmilyen módon nem támasztotta alá, hogy az Mt. 229. § (1) bekezdésében foglalt arányosság körében milyen alapon lenne szükséges a kifizetett munkabért és a nyújtott támogatást összevetni. Erre vonatkozó szabályt az Mt. nem tartalmaz. Az arányosság kérdésének vizsgálata esetén kizárólag az ellentétes irányú szolgáltatások egymáshoz viszonyított aránya vizsgálható, így a támogatás mértékét szükséges összevetni a munkavállalói felmondás kizárásának időtartamával. Ez a szó szerinti értelmezés olvasható ki a Kúria Mfv.II.10.557/2011. számú határozatából.

[31] A gyakorlati oktatás tekintetében utalt arra, hogy az alperesi nyilatkozatok ellentmondásosak voltak, és az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetés körében felhívta az alperest a gyakorlati oktatással kapcsolatos nyilatkozataiban tapasztalható ellentmondások tisztázására, ám ezen felhívásnak az alperes nem tett eleget. Előadta, hogy az alperes nyilatkozatai e tekintetben továbbra is ellentmondásosak: egyrészt hivatkozik arra, hogy a gyakorlati órákat nem a tanulmányi szerződés megkötését követően tartották meg, másrészt arra, hogy egyáltalán nem részesült gyakorlati oktatásban. Hangsúlyozta, hogy a képzések formája nem iskolarendszerű volt, így a gyakorlati oktatáshoz nem volt szükség iskolapadra, percek szerint kiosztott órarendre. A gyakorlati tudást meg kellett szerezni és gyakorolni kellett. A végzettség megszerzésének feltétele volt, hogy a résztvevő gyakorlati oktatásban részesüljön és gyakorlati vizsgát tegyen, ezekre pedig a képzésben résztvevő saját munkahelyén kerülhetett sor a munkáltató anyagainak felhasználásával. Az alperes sikeresen vizsgázott, tehát a szükséges gyakorlati ismereteket elsajátította. Nem nyert igazolást és erre vonatkozóan az alperes sem tett nyilatkozatot, hogy az alperes a felperestől függetlenül esetleg munkaidőn kívül tanult volna és sajátította volna el a szükséges tudást. Azt pedig, hogy autodidakta módon szerezte meg a gyakorlati ismereteket, nem került részéről bizonyításra. Hangsúlyozta, hogy a képzésszervező cég a bíróság megkeresésére becsatolta az iratanyagot, mely tartalmazza az alperes jelentkezését, az általa kötött felnőttképzési szerződést, valamint a felperes igazolását arról, hogy az alperes gyakorlati oktatásban részesült. Ezen dokumentumok tartalmazták a képzés elvégzéséhez szükséges gyakorlati és elméleti óraszámot. A gyakorlati óraszámot az alperes kérésére a vizsgakiírás feltételeinek teljesítése érdekében a felperes igazolta, tekintettel arra, hogy az alperes ténylegesen gyakorlati oktatásban részesült a felperesnél. A bizonyítási eljárás során a tanúk igazolták, hogy gyakorlati oktatást tartottak (tanú11, tanú12), gyakorlati oktatáson vettek részt (tanú2, tanú4). Ezzel szemben az alperes semmilyen ellenbizonyítást nem terjesztett elő.

[32] Nem volt olyan állítása az alperesnek az elsőfokú eljárás során, hogy kizárólag a tanulmányi szerződés megkötését követően részesült gyakorlati oktatásban és ilyet most sem állít, így a tanúbizonyítás a gyakorlati oktatás megtörténtének megerősítésére és nem a gyakorlati oktatás időpontjának igazolására irányult. Az alperes kizárólag azt állította, hogy egyáltalán nem történt oktatás. Hangsúlyozta, hogy az alperes a képzésben való részvételhez szükséges órák számával maga is tisztában volt.

[33] Összességében utalt a Pp. 279. § (1) bekezdésére és a bíróság szabad mérlegeléshez való jogára. Előadta, hogy a gyakorlati óraszám okiratokon alapult (oktatási előírások, tanulmányi szerződés, felnőttképzési szerződés, a felperes igazolása, hogy az alperes a gyakorlati képzésnek eleget tett a megadott óraszámban). Ugyanakkor a meghallgatott tanúk nyilatkozatai is igazolták, hogy volt gyakorlati képzés és az szükséges volt a sikeres vizsgákhoz.

[34] A vizsga miatti távollétek kapcsán előadta, hogy a felperes nem képzésenként, hanem vizsgánként két munkanap távollétet biztosított, ahogy az alperesi bizonyítványok törzslapjai igazolják és ahogy tanú2 és tanú4 tanúk megerősítették. Mindkét képzésen sor került külön szóbeli és külön írásbeli vizsgára, mely vizsgák nem egy helyen, nem egyszerre zajlottak. A felperes így mindkét képzésen 2x2 nap, vagyis összesen nyolc nap felkészülési időt volt köteles az alperesnek biztosítani, mely kötelezettségének a felperes eleget is tett.

[35] A távolléti díj számítása kapcsán előadta, hogy a felperes az alperest a képzésben való részvételhez szükséges időre mentesítette a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség teljesítése alól és ezen időszakra a felperes ugyanolyan mértékű juttatásban részesült, mintha munkát végzett volna, annak ellenére, hogy igazoltan nem végzett munkát. Ebben a tekintetben a felperes tévesen tüntette fel a jövedelem kifizetési lapon az oktatás idejére kifizetett juttatás jogcímét, ettől függetlenül az alperest ebből kifolyólag hátrány nem érte a tanulmányi szerződéshez képest. Az alperes eljárása súlyosan rosszhiszemű. A képzési jelenléti ívek összevetése és a jövedelem kifizetési lapok igazolják, hogy az alperes elméleti oktatáson vett részt és ezen időszak vonatkozásában a tanulmányi szerződésben foglaltaknál nem kisebb mértékben távolléti díj jellegű juttatásban részesült. Hivatkozott az Mt. 55. § (1) bekezdés g) pontjára és az Mt. 146. § (1) bekezdés b) pontjára.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[36] A fellebbezés – az alábbiak szerint – megalapozatlan.

[37] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges, egyben elégséges bizonyítást lefolytatta, az alapján a tényállást helyesen állapította meg, és érdemi döntése is helyes, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján – a jogi indokolás kiegészítésével – helybenhagyta.

[38] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)–(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § (1) bekezdés a)–d) pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak.

[39] A felülbírálati jogkör jogszabályi korlátaira tekintettel a másodfokú eljárás tárgya kizárólag a megítélt tanulmányi szerződésből eredő támogatás volt, a keresetet elutasító ítéleti rendelkezést a másodfokú bíróság nem vizsgálta.

Aránytalanság miatti részleges érvénytelenség

[40] Az aránytalanság miatti részleges érvénytelenségre való hivatkozás megalapozatlan. Az Mt. 229. § (1) bekezdése szerint a tanulmányi szerződésben a munkáltató vállalja, hogy a tanulmányok alatt támogatást nyújt, a munkavállaló pedig arra kötelezi magát, hogy a megállapodás szerinti tanulmányokat folytatja és a képzettség megszerzése

után a támogatás mértékével arányos idő – de legfeljebb öt éven – keresztül a munkaviszonyát felmondással nem szünteti meg.

[41] Az felperes fellebbezésében tévesen hivatkozott arra, hogy az arányosságnál a három év alatt megkereshető munkabér összegét kellene szembeállítani a támogatás mértékével. A felek a tanulmányi szerződésben három éves felmondási tilalmat határoztak meg, de nem az erre az időre járó munkabért, hanem a felmondási tilalmat kell összevetni a támogatás mértékével. Helyesen hivatkozott a felperes a Kúria Mfv.II.10.577/2011/7. számú határozatára, melyben a Kúria – a régi Mt. 112.§-nak az Mt. 229.§ (1) bekezdésével azonos szövegezésű szabályát értelmezve – megállapította, hogy a tanulmányi szerződésben meg kell határozni a munkáltatónál kötelezően munkaviszonyban töltendő idő tartamát, aminek a támogatás mértékével arányban kell állnia, s amely az öt évet nem haladhatja meg. A másodfokú bíróság szerint az arányosság vizsgálata során – a versenytilalmi megállapodáshoz hasonlóan – azt kell vizsgálni, hogy a nyújtott támogatás és a vele szembe állított szolgáltatás, vagyis a felmondási tilalom hogyan viszonyul egymáshoz, azok arányosak-e. Ez következik az Mt. indokolásból is, mely szerint „a törvény változatlanul kimondja a tanulmányi szerződés alapján nyújtott szolgáltatások arányosságának követelményét”.

[42] A támogatás mértékének megállapítása során figyelembe kell venni a támogatás fajtáját és összegét is. Az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte, hogy a felek a tanulmányi szerződést két államilag is elismert, OKJ-s szakképzésre kötötték meg. Emellett értékelni kellett, hogy mindkét képzés ideje mintegy hat hónap volt, a képzések nagyobb részt párhuzamosan zajlottak. A képzés óraszámára is magas volt (2x288 elméleti, 2x672 óra gyakorlati oktatás). Mindezek mellett a tanulmányi szerződés 2. pontja rögzíti a munkáltató által nyújtott támogatást, amely magában foglalta az oktatás/képzés önköltségének (beiratkozási vizsga és tandíj), a tankönyvek, jegyzetek költségeinek viselését, a képzésben való részvételhez szükséges időre a munkavállaló mentesítését a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól és erre az időre távolléti díj fizetését, valamint minden, az oktatási intézmény tájékoztatása alapján vizsgának minősülő számonkérés esetén két munkanap fizetett távollét biztosítását és gyakorlati oktatás teljesítését.

[43] A másodfokú bíróság utal a munkaviszonyhoz kapcsolódó egyes megállapodások: a versenytilalmi megállapodásra és a tanulmányi szerződésre vonatkozó munkajogi szabályok értelmezésével kapcsolatos bírói gyakorlattal foglalkozó 2017.EI.II.JGY.EI. számú, kúriai Joggyakorlat-elemző Csoport összefoglaló jelentésére. Ez tartalmazza, hogy az Mt. dogmatikailag eltér a korábbi rendelkezésektől, mert nem a „tanulmányi szerződés”, hanem „mentesülés a munkavégzési kötelezettség alól” címszó alatt tartalmaz a régi Mt. 115. § (1) bekezdésének megfelelő rendelkezést. Ez a szabály nem a munkáltató kötelezettségéről szól, hanem arról, hogy a munkavállaló mikor mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség alól. Az Mt. 146. § (3) bekezdés b) pontja megfelel a régi Mt. 116. §-ában foglaltaknak, mely szerint csak az általános iskolai tanulmányok folytatása esetén kell a munkaidő-kedvezmény miatt a munkából távol töltött időre távolléti díjat fizetni. A csoport ezzel összefüggésben egyetértett azzal az állásponttal, hogy amennyiben a munkáltató csak a képzés költségét vállalta, nem köteles a szabadidő biztosítására.

[44] Mindezekkel összefüggésben megállapítható, hogy a felperes a támogatást igen széles körben nyújtotta, az kiterjedt a képzés költségeire, a megfelelő szabadidőre és arra az időre távolléti díj biztosítására. A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a támogatásba az is beletartozott, hogy a felperes biztosítja a gyakorlati oktatást is, melyet a felperes saját munkavállalói útján saját eszközeivel és nyersanyagával biztosított munkaidőben. Összességében a felperes biztosította a képzés költségét, a gyakorlati képzést a képzés elvégzéséhez, az elméleti és gyakorlati oktatáshoz, vizsgázáshoz szükséges szabadidőt és díjazást. Mindezekre tekintettel tévesen hivatkozott az alperes arra, hogy a kikötött felmondási tilalom ideje a támogatás mértékével aránytalan lenne. A tanulmányi szerződésben kikötött és az okiratok és a tanúvallomások által igazoltan nyújtott támogatás arányos volt a kikötött felmondási tilalommal arra tekintettel is, hogy végül a perben az alperes milyen mértékű gyakorlati oktatást tudott bizonyítani.

Elméleti oktatás, képzési és vizsgadíj

[45] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes fellebbezése az egész ítélet megváltoztatására irányult, ugyanakkor az az elméleti oktatás, valamint a képzési- és vizsgadíj kapcsán jogi érvelést egyáltalán nem tartalmazott.

[46] A felperes maga jelentkezett a cipőkészítő és ortopéd cipőkészítő OKJ-s képzésre, már a képzésre jelentkezésről szóló tájékoztatás is tartalmazta, hogy a képzés óraszama 960 óra, melyből 288 óra elmélet, 672 óra gyakorlat. Ugyancsak ezeket az adatokat tartalmazza az alperes által aláírt felnőttképzési szerződés, melynek 7. pontja rögzítette, hogy amennyiben a résztvevő „a képzési programban” és a jelen szerződésben rögzített képzési óraszám (960 óra) 10%-ánál többet hiányzott (igazolt és igazolatlan hiányzás együttesen) akkor „szakmai vizsgára” nem bocsátható. Emellett helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a képző intézményvezető által aláírt tanfolyamigazolás, valamint a beküldött elméleti oktatási időpontok igazolás és a tanúvallomások szerint alkalmanként vezetett jelenléti ívek, melyeken szerepel a felperes aláírása, mint okirati bizonyítékok igazolják, hogy a felperes az elméleti oktatáson részt vett. Az elméleti oktatás megtörténtét és mértékét mindezek mellett a felperes saját előadása, mely szerint 8,30-tól 14 óráig heti két alkalomban történtek a képzések, továbbá a tanúk vallomása is alátámasztotta, ezért e vonatkozásban az ítélet megváltoztatásának nincs jogalapja. A befizetett képzési és vizsgadíjat a felperes számlákkal igazolta. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytálló döntéssel kötelezte ezen összegek megfizetésére az alperest.

A gyakorlati oktatás

[47] A gyakorlati oktatás tekintetében ugyancsak megalapozatlan az alperesi fellebbezés. Iratellenes és valótlan az alperes azon előadása, hogy kizárólag az életszerűség és a logika alapján döntött volna az elsőfokú bíróság. Az alperes fellebbezésében alaptalanul kifogásolta a bizonyítás eredményének mérlegelését is. A Pp. 279. § (1) bekezdése szerint a

bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. A bizonyítékok összességében történő mérlegelése során arra kell elsősorban figyelemmel lenni, hogy a bizonyítékok jelentős többsége koherensen illeszkedik-e egymáshoz és az alátámasztja-e az ítéletben megfogalmazott tényállításokat. Ennek a követelménynek az elsőfokú bíróság ítélete egyértelműen megfelelt.

[48] A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság helyesen értékelte az alperes ellentmondásos nyilatkozatait a Pp. 279. § (1) bekezdése szerint eljárva, azt a tényt, hogy a gyártásvezető középvezető felperes esetében a cipőkészítés nem tartozott a munkaköri feladatai közé, a tanúk vallomását és az okirati bizonyítékokat, és mindezek mellett az életszerűséget is. Helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az alperes kimutatásai, a jelenléti ívek és a bérjegyzékek valóban nem tartalmazták a gyakorlati oktatás idejét. Kétségtelen, hogy a Pp. 265.§ (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítani a gyakorlati oktatás megtörténtét és annak mértékét is, melyet sem a bérjegyzék, sem a jelenléti ív nem igazolt. Ugyanakkor a Pp. 263. §-a szabályozza a tényállás szabad megállapításának elvét. E szerint a bíróság a perben – törvény eltérő rendelkezése hiányában – alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint minden bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas. Ez alapján a felperesnek volt lehetősége egyéb módon bizonyítani az általa állított gyakorlati oktatást és annak időtartamát, az elsőfokú bíróság pedig a rendelkezésre álló bizonyítékok helyesen és okszerűen mérlegelte, következtetései is logikusak voltak.

[49] A képzési szerződésben és a tanulmányi szerződésben a felperes vállalta az alperes gyakorlati oktatását, melyet saját munkavállalói révén biztosított, az alperes kérésére a gyakorlati oktatást leigazolta, az igazolást az alperes benyújtotta az oktatási intézményhez, az alapján történt meg az alperes vizsgára bocsátása. Az alperes által aláírt felnőttképzési szerződés 7. pontja rögzítette, hogy amennyiben „a képzési programban” és a jelen szerződésben rögzített képzési óraszám (960 óra) 10%-ánál többet hiányzott (igazolt és igazolatlan hiányzás együttesen) akkor a tanuló „szakmai vizsgára” nem bocsátható, a gyakorlati oktatás megtörténte volt tehát a vizsgára bocsátás feltétele. Így maga a képzésszervező cég dokumentációja, ezen belül a szakmai kötelező gyakorlat igazolása, az előzetes gyakorlati igazolás, a tanfolyamzáró igazolás, a felnőttképzési szerződés is igazolja a gyakorlati oktatás megtörténtét. Hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy amennyiben az alperes a szükséges gyakorlati képzésben nem részesült volna, akkor szakmai vizsgára sem bocsáthatták volna, így az alperes azon hivatkozása, hogy gyakorlati oktatás nem történt, az Mt. általános magatartási követelményeibe, nevezetesen az Mt. 6. § (1) bekezdésébe ütközik, mely szerint felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat.

[50] Emellett az elsőfokú bíróság értékelte az alperes ellentmondásos nyilatkozatait: az alperes a per során azt állította, hogy nem vett részt gyakorlati oktatáson, majd hogy oktató nélkül nyolc munkaórát töltött el gyakorlással. Ennek azonban teljes egészében ellentmondanak az alperes által a képző céghez benyújtott igazolások.

[51] A képző cég okirati igazolásain túl a tanúvallomások is igazolják, hogy az alperes a gyakorlati képzéseken részt vett, a képzések ideje alatt a munkáját nem végezte, erre az időre részére a felperes a munkabérrel egyező összegű díjat számfejtett: tanú11, aki az alperes beosztottja volt, tanúvallomásában elmondta, hogy az alperes nagyon sok méretvételen volt jelen tanulmányi célból, ami nem volt a munkaköri feladata, kb. 100 megrendelésnél volt jelen. Egyébként az alperesnek nem volt feladata azt nézni, hogy hogyan veszi a méretet. Azok, aki ebben az oktatási formában részt vesznek, a méretfelvételt és a kaptafa elkészítését tanulhatták meg tőle. Az alperes város7-en dolgozott és vidékre jött le hozzá autóval, hogy tanuljon. A méretvétellel kapcsolatban ő maga oktatta. Ezen kívül oktatási célú egyeztetéseken is jelen volt, egy és tíz között lehetett ezen alkalmak száma. A tanú kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy tudta, hogy az alperes a végzettség megszerzése érdekében van ott vele és tanul. tanú12 tanú vallomásában elmondta, hogy ugyancsak oktatta az alperest kb. 3-4 alkalommal város7-en, a tanú város6-on dolgozott és az oktatás miatt jött fel város7-re, illetőleg az alperes lejött hozzá város6-re, hogy megmutathassa a méretvételt neki. Mindez egy meghatározott időszakra volt jellemző, amikor az oktatás történt. tanú2 tanú szintén az alperes beosztottja volt és együtt végezte a képzést az alperessel. A felperes őt is képzésben részesítette, értekezleteken, illetve a cipész munkavállalói által, a képzésre együtt járt az alperessel. Előadta, hogy a mintázásra is külön órák voltak, illetve vidéki kollégák feljöttek város7-re és megtanították nekik a méretvételt és egyéb technikai elemeket. tanú4 beosztott munkavállaló tanúvallomása ugyancsak megerősítette a gyakorlati oktatást, és azt, hogy az két-három hónapot biztosan kitett.

[52] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett része szerint csak a 2018. augusztusától tartott gyakorlati oktatások tekintetében ítélte meg a felperes által érvényesített támogatás összegét, ami lényegesen kevesebb, mint a képzés elvégzéséhez szükséges gyakorlati óraszám. Ezen gyakorlati óraszám összességében a tanúk vallomása, a képző cég által benyújtott okirati bizonyítékok, a felperes ellentmondásos nyilatkozatai alapján és az elsőfokú bíróság által előadott életszerűség alapján is igazolt, miként az is, hogy ezen oktatásokra a szakképzettség megszerzése érdekében, a tanulmányi szerződés megkötését követően került sor. Az alperes az összecszerűséget egyébiránt nem támadta.

[53] Mindezek alapján bizonyított, hogy a felperes gyakorlati oktatásban részesítette az alperest és annak a felperes által a tanulmányi szerződés megkötését követően kimutatott mértéke is.

Vizsgák

[54] Ugyancsak megalapozatlan az alperes fellebbezése a vizsgák tekintetében is. A becsatolt törzslap igazolja, hogy a cipőkészítő képzésen az alperesnek két gyakorlati (vizsgaremek készítése, egy pár cipőfelsőrész elkészítése és egy pár cipőfelsőrész és alsórész összeszerelése) és egy szóbeli vizsgafeladata volt, miként az ortopédiai cipész képzésen is (szóbeli vizsga, vizsgaremek készítése, ortopéd cipő készítése). Ezekre az elsőfokú bíróság

helyes megállapítása szerint eltérő időpontokban került sor. Az alperes a vizsgára való felkészülés tekintetében semmilyen egyéb körülményre nem hivatkozott, csak arra, hogy az nem igényelt tőle felkészülési időt, nem volt olyan tényelőadása, hogy azt máshol, más időben teljesítette volna. Az elsőfokú bíróság az alperes nyilatkozata, a törzslap, a komplex szakmai vizsgára való jelentkezési lap, a tanulmányi szerződés és az életszerűség alapján helyesen állapította meg az összességében nyolc munkanap vizsgára felkészülést, mely a vizsga napját is tartalmazta.

[55] Az elsőfokú bíróság az eset összes körülményét, a felperes ellentmondásos nyilatkozatait és a rendelkezésre álló bizonyítékokat helyesen mérlegelte és ezen helyes mérlegelés alapján állapította meg a gyakorlati oktatásban és a vizsgára való felkészüléssel töltött időtartamot figyelemmel arra is, hogy a felperesnek a gyakorlati oktatást el kellett végeznie és a jeles és jó eredményű vizsgáira is fel kellett készülnie, továbbá el kellett készítenie a gyakorlati vizsgadarabokat.

A távolléti díj összege

[56] Megalapozatlan a felperes fellebbezése a távolléti díj összege tekintetében is. A felperes alpbérben és teljesítménybérben is részesült és ez tette ki a munkabérét és ugyanilyen díjazást kapott a gyakorlati oktatás idejére is. A távolléti díj számítását az Mt. 148. § rögzíti, melytől azonban az Mt. 165. § alapján a munkavállaló javára való eltérés lehetséges. A felek tehát a távolléti díj összegét magasabb összegben is megállapíthatják, adott esetben továbbá az Mt. 165. § szerint az Mt. 146. §-ától is eltérhetnek, azaz egyező akaratlan később megállapodhattak abban is, hogy a képzés idejére a tanulmányi szerződésben foglaltaktól eltérően a távolléti díj helyett magasabb összegű munkabér jár. Az alperes a távolléti díj magasabb összegét az oktatás ideje alatt nem kifogásolta, abban ténylegesen folyamatosan részesült. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a Fővárosi Ítéltábla előtt a felek között folyamatban volt 1.Mf.31.054/2023. számú ügyben az alperes pont azt kifogásolta, hogy a felperes a távolléti díjba nem számolta be a teljesítménybérét és ez alapján igényelt követelést, melyet a bíróság – a konkrét tényállás sajátosságai alapján – megítélt.

[57] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Záró rész

[58] A sikertelenül fellebbező alperes a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes másodfokú perkölségének megfizetésére, melynek összege a felperes kölségfelszámításán és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi kölségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdésén és 4/A. §-án alapul.

[59] A sikertelenül fellebbező alperes a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján köteles a le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére, melynek összege az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdésén alapul.

[60] Tájékoztatja a bíróság az alperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 1003200001070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetnie; megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az ítéltábla megnevezését, az ítéltábla e határozatának számát és a fizetésre kötelezésre kötelezett adóazonosító számát.

[61] Az ítélet elleni fellebbezést a Pp. 365. § (2) bekezdése kizárja.

Budapest, 2023. szeptember 5.

dr. Vajas Sándor s.k.
a tanács elnöke

dr. Kulisity Mária s.k.
előadó bíró

dr. Kovács Edit s.k.
bíró